

İsyankâr Neşe

Sevgi Soysal Kitabı

HAZIRLAYANLAR
SEVAL ŞAHİN / İPEK ŞAHBENDEROĞLU

Sevgi Soysal, edebiyatımızın erken kayıplarından. Ancak geride bıraktıkları, bu erken kaybın salt bir kalp sızısı olarak kalmasına izin vermeyecek kadar hayat dolu, canlı ve cesur metinler...

Seval Şahin ve İpek Şahbenderoğlu, *İsyankâr Neşe* adını verdikleri bu kitapla, adeta bir Sevgi Soysal okuma kılavuzu hazırladılar. Bu kılavuzda yazarın hayatını ele alan biyografik yazıların yanı sıra romanlarını, hikâyelerini ve düzyazılarını inceleyen makaleler yer alıyor. Bir yanda Soysal'ın eserlerini derinlemesine inceleyen akademik makaleler, onun edebiyatta özgün bir kadın dili oluşturma arayışının ve her tür baskıcı zihniyete başkaldıran, direnen, isyan eden kaleminin izini sürerken, diğer yanda yazarı bizzat tanımış isimlerin zengin tanıklıkları, hayatıyla kitapları arasında incelikli bağlantılar kuruyor. Kitabın sonunda yer alan ve Seval Şahin ile Said Çangır'ın Sevgi Soysal edebiyatı üzerine kaleme aldıkları kapsamlı içerik analizi ise bu eserlerin yapısına ve kurgusuna dair önemli ipuçları sunuyor ve yeni çalışmalara ilham verici bir kapı aralıyor.

İletişim Yayınları 2242 • Edebiyat Eleştirisi 49

ISBN-13: 978-975-05-1858-4

© 2015 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2015, İstanbul

EDITÖR Bahar Siber

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Ümran Küçükislamoğlu

DİZİN Gözde Kio

BASKI ve CİLT Sena Ofset • SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fati

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Giriş

SEVAL ŞAHİN

Sevgi Soysal için 2011 yılında onun bir metninden ilhamla “Ne Güzel Suçluyuz Biz Hepimiz!” başlıklı bir sempozyum düzenlemiştik. Sonrasında o sempozyumu yine aynı başlıkla kitaplaştırdık. Gerek sempozyumda gerekse kitapta görülen tek bir şey vardı: Sevgi Soysal edebiyatı üzerinde çok fazla durulmamıştı ve onun edebiyatı bunu fazlasıyla hak ediyordu. Nitekim Funda Soysal ile konuşmalarımızda da bu konu sık sık gündeme gelmişti ve Funda da bundan en az benim kadar şikâyetçiydi. Bu yüzden Sevgi Soysal edebiyatını çeşitli açılardan ele alan bir kitap hazırlığına giriştik.

Sevgili Funda, bu kitap hazırlığında tabii ki sempozyumda olduğu gibi her daim yardımcımız oldu. Arşivindekileri bizlerle ve bu kitabın yazarlarıyla büyük bir cömertlikle paylaştı. Diyebilirim ki, bu kitabı hiç kuşkusuz o var etti.

Kitap için çalışmaya başladığımda, kafamda hep Sevgi Soysal’ın her eseriyle ilgili bir yazı yazmak gerektiği vardı. Bu sebeple elinizdeki kitapta Sevgi Soysal’ın kırk yıllık hayatının tüm edebi ürünlerinin ele alındığını göreceksiniz.

Sevgi Soysal edebiyatını araştırmaya yönelik bir çaba olan bu kitapta, öncelikle onun hayatının safhaları gözler önüne seriliyor. Funda Soysal anne-babasının mektuplarından yola çıkıyor.

rak bize Sevgi Soysal dünyası için yeni kapılar aralamakla kalmıyor, onun edebiyatı hakkında da çok önemli tespitlerde bulunuyor. Ayşegül Yaraman ise, Sevgi Soysal'ın hayatını feminist tarih içinde konumlandırıyor.

Biyografik makalelerin ardından öncelikle romanları, ardından hikâyeleri ve düzyazılarını konu edinen makaleler yer alıyor.

Veysel Öztürk, Soysal'ın ilk eseri olan ve hâlâ içindeki metinlerin hikâye mi deneme mi oldukları tartışılan *Tutkulu Perçem*'in türüne odaklanan yazısında bu konuya açıklık getiriyor.

Meltem Ahıska, *Defter* dergisinde 1988 yılında *Tante Rosa* ile ilgili yazdığı yazısını bu kitap için yeniden gözden geçiriyor ve olağanüstü *Tante Rosa*'nın parçalılığı ile isyanı, kadınlığı ve Brechtien anlatımı arasındaki ilişkileri gözler önüne seriyor.

Reyhan Tutumlu, Sevgi Soysal'ın müstehcenlik davasına da uğramış olan *Yürümek* romanını, kadın ve erkek cinselliği, bu konudaki tabuların yıkımı ve anlatım tarzıyla ele alıyor.

Tülin Ural, *Yenişehir'de Bir Öğle Vakti* romanını, Türkiye'de sinemanın da çok sevdiği temalardan biri olan zengin kız-fakir oğlan ilişkisi üzerinden ele alıyor ve romanın anlatısının nasıl kamera gözü gibi çalıştığına dair oldukça kapsamlı bir yazı sunuyor.

Çimen Günay-Erkol, *Şafak* ile ilgili olarak yazdığı yazıda, Sevgi Soysal'ın sadece kadınlığı değil, erkekliği de nasıl sorun-sallaştırdığını ayrıntılı bir şekilde açıklıyor.

Fatih Altuğ ve Zeynep Uysal, bu kitap için Sevgi Soysal'ın yarım kalmış iki eserini değerlendirdi: *Hoş Geldin Ölüm* ve "Yeraltı Kentinde Herhangi Bir Gün". Fatih Altuğ, *Hoş Geldin Ölüm* ile ilgili yazısında Sevgi Soysal'ın anlatısında atalet meselesinin nasıl devrin 1970 sol kuşağıyla ilişkilendirildiğini gösterirken, Zeynep Uysal da "Yeraltı Kentinde Herhangi Bir Gün"de Sevgi Soysal'ın nasıl diyalojik bir metnin ilk ipuçlarını verdiğini gözler önüne seriyor.

Didem Ardalı Büyükarman, Funda Soysal'ın arşivinden yazarın yayımlanmamış bir eserini bizlerle paylaşıyor: "Venüslü Kadınların Serüvenleri". Türkiye'de hiç sahnelenmemiş bu oyun

metnini Büyükarman, Simone de Beauvoir'ın varoluşçu feminizmi ışığında değerlendiriyor.

Bu kitapta, Sevgi Soysal'ın hikâyelerini topladığı *Barış Adlı Çocuk* kitabında yer alan tüm hikâyeler için birer makale kaleme alındı. Bu yazıları *Barış Adlı Çocuk*'ta hikâyelerin yer aldığı sırayla dizdik.

Devrim Dirlikyapan, "Delikli Nazarlık" hikâyesinin Sevgi Soysal edebiyatında erkeklik meselesinin hallerinden birine nasıl denk düştüğünü, Soysal'ın diğer eserlerine de göndermeler yaparak irdeliyor.

Şeyda Başlı, "Mal Ayrılığı ve Şampanya Kovası" hikâyesini tüketim ve gösteri toplumu açısından değerlendirirken, toplumsal cinsiyet rolleri konusuna değiniyor.

Sibel Kır, "Cellat Fuchs, Kent Halkına Nasıl Karıştı?" hikâyesini, adalet kavramı etrafında ele alırken, hikâyenin sinema ve tiyatrunun anlatım tarzından nasıl etkilendiğini gösteriyor.

Pelin Aslan Ayar, "Nasıl Öğreteceğim Köpeğe Aport'u?" hikâyesini, anlatı tekniği ve anlatıcı kahraman arasındaki ilişki açısından ele alıyor.

Hülya Bulut, "Deli Tank ve Çocuk" hikâyesini, Funda Soysal arşivindeki daktilo hali ile yayımlanmış şeklini karşılaştırarak ele aldığı yazısında, metaforik bir yükü dolu olması ve anlatıcısı açısından inceliyor.

Birgül Oğuz, "Yapı" hikâyesini bir kriz anlatısı olarak nitelendiriyor ve hikâyedeki "durallaşma" meselesini edebi yapıyla birlikte değerlendiriyor.

Pelin Başçı, "Ay'ı Boyamak" hikâyesini kimlik ve cinsiyet temsili açısından değerlendirdiği yazısında, Sevgi Soysal edebiyatının tipik özellikleri olarak nitelediği "geçişkenlik ve akışkanlık" ilişkisi üzerinde duruyor.

Ayşe Sibel Erol, "Hanife" hikâyesinin yazılma koşulları ve tarihinin peşine düştüğü yazısında, Soysal'ın bugün de ülkenin çözülme sorunlarından biri olarak duran kadın cinayetlerinin nasıl gerçekçi bir şekilde ele alındığından bahsederken, hikâyenin anlatım tarzına da odaklanıyor.

Seval Şahin, "Eskici" hikâyesini yazar, anlatıcı kahraman ve

sesler arasındaki ilişkiler açısından irdelediği yazısında, Soysal'ın anlatılarındaki bütünlük meselesine vurgu yapıyor.

Arzuhan Birvar, "Savaş ve Barış" hikâyesini "hegemonya" kavramı etrafında irdelerken, "çatışma" ve "uzlaşma" ilişkisi üzerinde duruyor.

Jale Özata Dirlikyapan, "Bir Görüş Günü" hikâyesini çoksesli bir yapı olarak ele alıp hikâyenin kadın sesleriyle nasıl bir senfoniye dönüştüğünü belirtiyor.

Sennur Sezer, "Barış Adlı Çocuk" hikâyesinin, tek bir hikâye gibi görünmesine rağmen nasıl uzun bir anlatının parçası gibi olduğu meselesinin izlerini sürüyor. Maalesef bu kitabın hazırlığı sürerken, Türk edebiyatının emekçisi Sennur Sezer'i kaybettik. Bu vesileyle kendisini sevgiyle ve özlemle anıyoruz.

Adnan Binyazar, "Bir Ağaç Gibi" hikâyesini, Sevgi Soysal ile geçirdiği zaman dilimlerini gözler önüne sererek hikâyenin nasıl onun portresiyle, ataklık ve dinginlikle bir arada yer aldığını gösteriyor.

Adnan Özyalçınar, "Zulmet Sevinci" hikâyesini 12 Mart sonrası bir dönem hikâyesi olarak nitelendirdiği yazısında, hikâyenin Sevgi Soysal'ın hayatıyla ilişkisine değiniyor.

Kitabın bundan sonraki bölümü Sevgi Soysal'ın düzyazılarına ayrıldı. Burada *Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu* ve gazete yazıları üzerine makaleler yer alıyor.

Deniz Kandiyoti, *Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu*'nu ele aldığı yazısında, eserin baskıcı ve totaliter zihniyeti gösterme konusundaki becerisiyle birlikte, başkaldırı ve direnişi anlatışı konusundaki tekilliği üzerinde duruyor.

Ebru Aykut, Sevgi Soysal'ın 1973 yılında *Yenigün* gazetesindeki yazılarını ve bu yazılardaki Hatice Hanım karakterini anlattığı yazısında, bu karakterin özelinde 70'li yıllardan günümüze köprüler atıyor.

Necmiye Alpay, Sevgi Soysal'ın 1976 yılında *Politika* gazetesinde yer alan yazılarının yer aldığı *Bakmak* adlı kitabına odaklanırken, Soysal'ın sol literatürdeki yerini de aşikâr kılıyor.

Hilmi Tezgör, Sevgi Soysal'ın radyo konuşmalarına ve radyo

üzerine yazılarına birlikte değindiği makalesinde, onunla Brecht arasında ilişkiler kuruyor.

Tamer Kütükçü, Sevgi Soysal'ın eserlerinde cinselliği ele aldığı yazısında, onun eserlerindeki cinselliğin beden ve başkaldırı arasındaki ilişkisini gösteriyor.

Bu kitap için Seval Şahin, Said Çangır ile birlikte, Sevgi Soysal'ın edebi eserlerinde kullandığı kelime sıklıklarından yola çıkarak bir içerik analizi yaptı. Sevgi Soysal edebiyatının kapılarını aralamaya yönelik küçük bir girişim olan bu çalışmanın, onun eserleri üzerine çalışacaklar için küçük de olsa bir yol gösterici olması bizleri mutlu edecektir.

Kitabın sonuna, Sevgi Soysal'ın yıllara göre bir biyografisini, kitaplarının farklı baskılarını içeren bir listeyi ve eserleri üzerine yapılan çalışmaların dökümünden oluşan seçme bir bibliyografyayı ekledik.

Bu kitabın oluşumunda başta da belirttiğim gibi Funda Soysal'ın emeği ve yardımı büyüktür. Funda olmasaydı bu kitap da olmazdı. Hazırlanma aşaması yaklaşık üç yıla yakın süren bu kitabın yayımlanma aşamasına kadar geçen süreçte kitaptaki yazarlara sabır ve hoşgörülerini için çok teşekkür ederim. Editörümüz Bahar Siber de en az yazarlarımız kadar bizi sabırla bekledi.

Umarız bu kitap, Sevgi Soysal edebiyatının kapılarını aralamak için birçok girişime vesile olur.

Sevgi Soysal için hazırlanan bu kitaba Yıldırım Türker'in onun için yazdığı bir makaleden ilhamla "isyankâr neşe" adını verdim. Sanırım onun için yapılabilecek en güzel tanımlardan biri bu. İçimizdeki neşeyi her daim isyankâr kılacak, bize direnmenin, direncin güzelliğini hep hatırlatacak bir yazar Sevgi Soysal...

Kadıköy, 2015